

1980, 1. dubna – Sdělení VONS č. 174 „Policejní persekuce v souvislosti se žádostí o manifestaci za propuštění Petra Cibulky“ o policejním zásahu proti signatářům žádosti o povolení manifestace za propuštění Petra Cibulky a o preventivních akcích proti potenciálním účastníkům manifestace.

Dne 24. 2. 1980 požádalo 136 čs. občanů v souladu s §§ 6 + 7 zákona č. 68/1951 Sb. Městský národní výbor v Brně o povolení manifestace za propuštění nezákonně vězněného Petra Cibulky. Počet signatářů žádosti vzrostl postupně na 176 osob. Manifestace se měla konat v Brně na náměstí Svobody u morového sloupu dne 15. 3. 1980 od 11.00 do 12.00.¹

Zhruba od 10. 3. 1980 začala policie vyslýchat signatáře tohoto podání. V Praze vylechla dohadem na třicet osob, mimo jiné Jarmilu Bělíkovou, Pavlu a Marcelu Němcovy, Davida Němce, Petrušku Šustrovou, Jiřího Bednáře, Jana a Jakuba Rumlovy, Tomáše Lišku, Julia, Zdeny a Lukáše Tominovy, Miloše Rejchrtu, Martina Hýblera, Květu Markovou. Policisté vyslýchaným zpravidla přečetli nepodepsané prohlášení, které je vyzývalo, aby vzali na vědomí, že Městský národní výbor v Brně konání manifestace nepovolil a které jim s odvoláním na § 29 zákona č. 40/74 Sb. o SNB zapovídalo přístup do katastru města Brna na den konání manifestace. Kromě toho byli v průběhu týdne v této souvislosti zadrženi na 48 hodin Daniel Kummermann a Karel Soukup. U Daniela Kummermanna byla vykonána domovní prohlídka.

12. 3. 1980 podrobili policisté osobnímu výslechu ing. Jana Litomiského, kterého signatáři žádosti pověřili vyřízením svého podání.² Odvezli Jana Litomiského z jeho bydliště ve Výskytné³ č. 2 u Pelhřimova do ruzyňské věznice, kde mu přečetli zamítnutí žádosti a poté ho dopravili zpět do Výskytné [sic]. Rovněž z Výskytné [sic] odvezli policisté den na to do Prahy k výslechu také Ivanu Hyblerovou i s jejími dvěma malými dětmi, Žofií a Prokopem. Následujícího dne, v pátek, tamtéž zadrželi

nezletilou Zuzanu Pospíchalovou a osmnáctiletého učně Zdeňka Broďáka. Od pátku 14. 3. policisté zablokovali přístup k obydlí ing. Jana Litomiského, obdobně jako před nedávnem (srovnej sdělení VONS č. 169).⁴ Od středy do soboty několikrát vnikli do domu Jana Litomiského, aniž k tomu měli nějaký zákonný podklad a dokonce odcizili různé písemnosti.

Brněnským signatářům žádosti policie během výslechů, které probíhaly v tomtéž duchu, zakazovala případnou účast na manifestaci, případně se je pokoušela zavázat podpisem prohlášení v tomto smyslu. Přitom policisté nešetřili výhrůžkami. Policie potom předala všem brněnským signatářům žádosti předvolání k výslechům na sobotní dopoledne.

Ve čtvrtek 13. 3. 1980 byli kolem 19.30 hodin v restauraci v Mokré Hoře u Brna zadrženi někteří signatáři žádosti o povolení manifestace: Jaroslav Beneš, Vítězslav Holata, Dagmar Hlavsová, Radomír Doupovec, Jiří Skřivánek, Pavel Štencek, Josef Adámek mladší a jeho bratr Stanislav Adámek. Při následujícím výslechu na okrsku VB v Malátově ulici v Králově Poli byli bratři Adámkové bez příčiny surově zbiti. Sedmnáctiletý Stanislav Adámek byl při úderech do obličeje poučován slovy: „Lidská práva u nás skončila.“ On i jeho bratr byli také častováni sprostými nadávkami a urážkami. Výsledky všech zadržovaných se týkaly rovněž žádosti o povolení manifestace.

Zhruba od středy 12. 3. 1980 byl prostor Náměstí Svobody v Brně důkladně střežen. Intenzita ostrahy vyvrcholila během soboty 15. 3. Na Náměstí Svobody a v jeho okolí byl velký počet uniformovaných policistů i příslušníků StB. Policisté byli vybaveni moderní technikou k tomu účelu zvláště určenou – vodními děly, speciálními vozy, kamerami. Připravených vodních děl bylo po poledni užito alespoň k očištění náměstí. Policisté legitimovali chodce, kteří se dopoledne zdržovali na náměstí Svobody a v okolí. Velký počet lidí, zejména mladých, byl z náměstí odváděn v průběhu celého dopoledne opodál na okrsek VB v Běhounské ulici. Poté byli zadrženi odvázeni skříňovými vozy asi po 15 lidech na okrsek VB Brno-Bystrc u Brněnské přehrady. Zde byli zadrženi policií fotografováni, vyslýcháni a někteří i bití. Zadrženi byli

mimo jiné i Milan Fridrich (několikrát udeřen pěstí do obličeje a do žaludku), Jaroslav Veselý (17 let, byl bit dlaní do obličeje), Ivo Rumler, Vlastimil Bezděk, Igor Jestřábek, Stanislav Kvasnica, Jaroslav Žák, Petr Ferebauer, Pavel Vízner, Rudolf Charvát, Vilibald Hudeček, Robert Procházka, Emil Pospíšil. Zadržенých však bylo mnohem více. Zadržení patřili mezi obyčejné chodce, jakých v sobotu odpoledne prochází náměstím Svobody mnoho. Nikdo z takto zadržенých nebyl signatářem žádosti o povolení manifestace.

Aby bylo zabráněno příjezdu mimobrněnských signatářů žádosti, byly prováděny na všech příjezdových cestách k Brnu v pátek večer a v sobotu dopoledne důkladné silniční kontroly, při nichž uniformovaní policisté kontrolovali všechny osoby projíždějící v tu dobu vozy do Brna. Jména legitimovaných cestujících pak srovnávali s připraveným seznamem osob, které nesměly být do Brna vpuštěny.

Brněnští signatáři žádosti byli v sobotu většinou vyslýcháni až do pozdního odpoledne. Až do nočních hodin měli policejní ostrahu Jan Šimsa a Petr Pospíchal. Obdobné policejní akce proběhly na různých místech republiky, mj. v Plzni, Olomouci a Ústí nad Labem. V Ústí nad Labem policisté předvedli a vyslechli signatáře žádosti o povolení manifestace Helenu Abrahámovou (19), Annu Wollerovou (19 let) – obě jsou studentky střední ekonomické školy, Jaroslavu Kušnírovou (22 let), Petra Šantoru (26 let), Milana Pankráže (20 let), Bohuslava Kaplana (20 let), Stanislava Vinklárka (22 let) a nejméně dalších pět lidí, jejichž jména se nepodařilo zjistit. Během výslechů, které většinou trvaly až osm hodin, byli mladí lidé nejrůznějšími způsoby ponižováni, např. nezákonně prováděnými osobními prohlídkami, při nichž se museli vysvléci do naha. Na sobotu 15. 3. mnohé z nich policie pozvala k opětovnému výslechu.

Protože odbor vnitřních věcí Národního výboru města Brna žádnému ze signatářů podání své zamítavé rozhodnutí žádnou formou neoznámil (to jest doručení písemného vyhotovení rozhodnutí do vlastních rukou dle § 51 zákona č. 71/67 Sb. o správním řízení), nebylo a není jeho rozhodnutí (a to i případné rozhodnutí

o postoupení podání) pravomocné, a tedy všechny policejní akce, které se v souvislosti s tímto podáním rozvinuly a které se na rozhodnutí Městského národního výboru v Brně odvolávaly, byly nezákonné. Ústní vyrozumění o stanovisku Městského národního výboru v Brně při policejních výsleších by bylo možné považovat za oznámení rozhodnutí jen tehdy, kdyby se signatář žádosti výslovně vzdal svého nároku na doručení do vlastních rukou, což žádný neudělal. Dále lze konstatovat nepřipustně širokou a svévolnou interpretaci § 29 zákona o SNB, jímž se policisté pokoušeli legalizovat své absurdní zásahy.⁵

Obrovská policejní akce nebývalého rozsahu byla tedy jedinou odpovědí státní moci na podání žádosti o povolení manifestace za propuštění protiprávně vězněného Petra Cibulky. (O průběhu a výsledku nového soudního líčení s Petrem Cibulkou informujeme nejnověji ve sdělení č. 171.)⁶

Informace o Chartě 77, r. 3, 1980, č. 6, s. 12–13.

POZNÁMKY

- ¹ Žádost o povolení manifestace byla adresována MěNV Brno dne 24. 2. 1980. Demonstranti chtěli použít transparent s heslem „Propusťte Petra Cibulku“ a o tomto svém úmyslu zpravili i MěNV. Samotný protest měl probíhat vsedě. O svém záměru měli v úmyslu uvědomit také sdělovací prostředky. Žádost Městskému národnímu výboru v Brně o povolení manifestace viz in: LP, Sb. VONS, inv. č. 51, sign. IV/3, kart. 17.
- ² Jan Litomiský byl uveden jako kontaktní osoba na žádosti a zároveň jako osoba, na jejíž adresu mohli občané posílat svá podpůrná vyjádření. Viz žádost o povolení manifestace uloženou in: tamtéž. Další žádost o povolení manifestace podala Zina Freundová 5. 3. 1980, *Informace o Chartě 77*, r. 3, 1980, č. 4, s. 11.
- ³ Správný název obce je Vyskytná.
- ⁴ Dokument č. 170.
- ⁵ O přípravách demonstrace v Brně a jejím průběhu referovala mj. exilová Národní politika, viz články „Protest proti věznění Petra Cibulky“ a „Ještě slovo k brněnské demonstraci“ in: *Národní politika* 12, 1980, č. 5, s. 9
- ⁶ Dokument č. 172. K případu viz dále sdělení VONS č. 121, 126, 154 a 166, dokumenty č. 122, 127, 155 a 167, a dokumenty č. 1141, 1149 a 1154.